

ВПЛИВ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ НА ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: ІСТОРИЧНІ УРОКИ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Анотація

У статті досліджується вплив Чорнобильської катастрофи 1986 року на інформаційну політику України. Проаналізовано наслідки радянської інформаційної закритості, яка спричинила недовіру населення та ускладнила ефективне реагування на трагедію. Розглядаються етапи формування національної інформаційної політики після здобуття незалежності, а також сучасні виклики у сфері протидії дезінформації та забезпечення прозорості в управлінні зоною відчуження. Особлива увага приділена ролі новітніх технологій у підвищенні ефективності моніторингу та інформування. Вивчення уроків Чорнобиля є необхідним для розвитку відкритого інформаційного середовища та формування стратегії, що враховує баланс між національною безпекою та правом громадян на інформацію.

Чорнобильська катастрофа 1986 року стала не лише техногенною трагедією, але й подією, яка суттєво вплинула на інформаційні процеси в Україні. Секретність радянської влади, спроби контролю над поширенням інформації та їх наслідки залишили глибокий слід у суспільному сприйнятті інформаційної політики. У цій доповіді розглядаються основні аспекти впливу Чорнобильської аварії на інформаційну політику України, акцентується увага на історичних уроках та сучасних викликах у сфері інформаційного управління.

Перші години після вибуху на четвертому енергоблоці Чорнобильської АЕС

Махно Ольга

КПІ ім. Ігоря Сікорського
makhno83@gmail.com

Ключові слова:

Чорнобильська катастрофа, інформаційна політика, радянська цензура, прозорість, дезінформація, зона відчуження, цифрові технології, екологічний моніторинг

характеризувалися абсолютною закритістю влади щодо масштабу трагедії. Радянська інформаційна політика, побудована на принципах цензури та пропаганди, мала на меті уникнення паніки серед населення та збереження міжнародного іміджу держави (Brown, 2019). Інформація про аварію стала доступною широкій публіці лише через кілька днів, коли радіоактивні викиди були зафіксовані в інших країнах.

У результаті цієї політики населення було позбавлене своєчасної та достовірної інформації, що сприяло підвищенню рівня недовіри до офіційних джерел. Наприклад, через затримку в евакуації жителів Прип'яті тисячі людей були

«Driving Economic Recovery: Scaling Digital Education Experiences in Higher Education Institutions»

піддані значному радіоактивному опроміненню (Ploky, 2018). Це стало однією з причин подальшого розвитку суспільного руху за більшу відкритість.

Після здобуття незалежності Україна зіткнулася з необхідністю формування власної інформаційної політики. Чорнобильська катастрофа стала символом необхідності прозорості в управлінні та спілкуванні з громадянами. Уроки минулого, зокрема наслідки інформаційної закритості, сприяли впровадженню принципів гласності та доступності інформації.

Наприклад, створення Державного агентства України з управління зоною відчуження стало кроком до забезпечення відкритого доступу до інформації про стан забруднених територій (Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine, 2023). Важливу роль відіграли також міжнародні організації, які сприяли розробці стандартів щодо інформування населення про радіаційні ризики.

Сьогодні Україна продовжує стикатися з викликами, які коріняться у досвіді Чорнобиля. Одним із ключових аспектів є протидія дезінформації, яка активно використовується в умовах інформаційної війни. Чорнобильська тематика залишається інструментом маніпуляцій у пропаганді, що потребує ретельного аналізу та

розробки стратегій реагування (Hrytsenko et al., 2020).

Іншим викликом є забезпечення прозорості в управлінні зоною відчуження та моніторинг екологічних ризиків. Новітні технології, такі як супутниковий моніторинг і штучний інтелект, можуть стати ефективними інструментами у цій сфері, але потребують інтеграції в загальну інформаційну стратегію держави.

Чорнобильська катастрофа чітко продемонструвала, що відсутність прозорості інформаційної політики може призвести до катастрофічних наслідків не лише для здоров'я населення, але й для довіри до влади. Для України це стало поштовхом до створення більш відкритого інформаційного середовища. Сучасна ситуація вимагає від держави балансу між національною безпекою та забезпеченням прав громадян на інформацію.

Вплив Чорнобильської катастрофи на інформаційну політику України важко переоцінити. Від спадщини радянської закритості до спроб інтеграції сучасних технологій, Україна пройшла довгий шлях. Вивчення історичних уроків Чорнобиля є необхідним для формування ефективної інформаційної стратегії, що відповідатиме викликам сучасності та потребам громадян

Список використаних джерел

1. Brown, K. (2019). *Manual for Survival: A Chernobyl Guide to the Future*. W.W. Norton & Company.
2. Ploky, S. (2018). *Chernobyl: The History of a Nuclear Catastrophe*. Basic Books.
3. Hrytsenko, M., Melnyk, O., & Voloshyna, T. (2020). "Information Policy Challenges in the Context of Hybrid Threats." *Ukrainian Journal of Policy Studies*, 12(1), 45–58.
4. Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine. (2023). "Chernobyl Zone Management and Radiation Safety." Retrieved from [official website].